(798) "त्रुफ हिंसार्थः" (I-भ्वादिः-410. सक. सेट्. पर.)

सर्वाण्यपि रूपाणि भौवादिकक्रोचतिवत् (200) ज्ञेयानि ।

(799) "त्रैङ् पालने" (I-भ्वादिः-965. सक. अनि. आत्म.)

[1]त्रायकः-यिका, [2]त्रापकः-पिका, तित्रासकः-सिका, तात्रायकः-यिका ;
त्राता-त्रात्री, त्रापयिता-त्री, तित्रासिता-त्री, तात्रायिता-त्री ;
— त्रापयन्-न्ती, त्रापयिष्यन्-न्ती-ती ; — —
[3]त्रायमाणः, [[4]चोरात्] त्रायमाणः, त्रापयमाणः, तित्रासमानः, तात्राय्यमाणः ;
त्रास्यमानः, त्रापयिष्यमाणः, तित्रासिष्यमाणः, तात्रायिष्यमाणः ;
सुत्राः-सुत्रौ-सुत्राः ; — — —
[5]त्रातम्-त्राणम्-त्रातः-त्राणः-त्रातवान्-त्राणवान्, [6]देवत्रातः-भवत्रातः,
त्रापितः, तित्रासितः, तात्रायितः-तवान् ;
[7]गोत्रः, [8]सुत्रः, आतपत्रम्, अङ्गुलित्रम्,[A] [9]सुत्रायी, [10]त्रायः,

---

1. 'आदेच उपदेशेऽशिति' (6-1-45) इत्यात्वे, 'आतो युक् चिण्कृतोः' (7-3-33) इति युगागमः । एवमात्वं सर्वत्र, युगागमस्तु घञादिषु च इति ज्ञेयम् ।
2. आदन्तलक्षणः पुगागमो ण्यन्ते सर्वत्र ज्ञेयः ।
3. ज्ञानचि, आत्वाभावे, आयादेशे च रूपम् ।
4. 'भीत्रार्थानां भयहेतुः' (1-4-25) इति अपादानसंज्ञा चोरस्य ।
5. 'नुदविदोन्दत्रघ्राहीभ्योऽन्यतरस्याम्' (8-2-56) इति निष्ठानत्वविकल्पः ।
6. 'क्तिच्क्तौ च संज्ञायाम्' (3-3-174) इति संज्ञायां क्तप्रत्ययः । 'देवत्रातो गलो ग्राह इतियोगे च सद्विधिः । मिथस्ते न विभाष्यन्ते गवाक्षः संशितव्रतः ॥' (भाष्यम्–7-4-41) इति व्यवस्थितविभाषाश्रयणाद् अत्र निष्ठानत्वं न । देवत्रात इत्युपलक्षणम्, संज्ञायामन्योपपदेऽपि भवतीति ज्ञापनाय भवत्रात इत्यप्युक्तम् ।
7. 'आतोऽनुपसर्गे कः' (3-2-3) इति कर्मण्युपपदेऽणपवादः कप्रत्ययः । 'आतो लोप इटि च' (6-4-64) इत्याकारलोपः । एवम्, पार्ष्णित्रम्, तनुत्रम्, आतपत्रम् इत्यादिकमपि बोध्यम् ।
8. 'आतश्चोपसर्गे' (3-1-136) इति कर्तरि कप्रत्ययः ।
9. ताच्छील्ये णिनिप्रत्ययः । युगागमः ।
10. 'श्याऽऽद्व्यथ—' (3-1-141) इति कर्तरि णप्रत्यये रूपमेवम् ।

A. 'व्रजति पुरतरुण्यो बद्धचित्राङ्गुलित्रे
कथमपि गुरुशोकान्मा रुदन् माङ्गलिक्यः ॥' भ. का. 1.26.